

Brüssel, 28.6.2013
COM(2013) 478 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Määruse (EÜ) nr 614/2007 (keskkonna rahastamisvahendi (LIFE+) kohta)
lõpphindamine**

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Määruse (EÜ) nr 614/2007 (keskkonna rahastamisvahendi (LIFE+) kohta) lõpphindamine

1. SISSEJUHATUS

Programm LIFE on ELi ainus rahastamisvahend, mille ainsaks eesmärgiks on liidu keskkonnapoliitika ja keskkonnaalaste õigusaktide rakendamine. Programmiga alustati 1992. aastal ning praegu on käimas neljas LIFE+-määruse (EÜ) nr 614/2007 kohane programmiperiood¹. Kõnealune määrus hõlmab ajavahemikku 2007–2013 ning sellega nähakse ette 2,17 miljardi euro suurune rahastamispakett.

LIFE+-programmi raames on võimalik rakendada kolme tüüpi meetmeid:

- **Meetmetoetused**, mis moodustab 78 % eelarvest. Toetusi antakse kolmes programmisuunas: loodus ja bioloogiline mitmekesisus, keskkonnapoliitika ja juhtimistava ning teave ja kommunikatsioon.
- **Tegevustoetused vabaihendustele**, mis moodustab 3 % eelarvest.
- **Riigihankepingud** teenuste osutamiseks, mis moodustab 19 % eelarvest.

Vastavalt määruse artikli 15 lõigetele 2 ja 3, koostas komisjon:

- vahekokkuvõtte, mis esitati Euroopa Parlamendile ning LIFE+-komitee 2010. aasta septembris;²
- LIFE+-järelprogrammi ettepaneku, mis esitati Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2011. aasta detsembris;³

2012. aasta detsembris avaldas komisjon LIFE+-programmi ja selle rakendamist käsitleva uuringu tulemused ning järeldused ja soovitused⁴.

Kogutud ja lõpphindamises analüüsitud tõendusmaterjal ja arvamused näitasid, et LIFE+-programmi laad ja rakendamine ning tulemuste kvaliteet ei ole pärast 2010. aasta vahehindamist oluliselt muutunud. Seega on vahehindamise järeldused üldjoontes endiselt kehtivad. Kuid lõpphindamine näitab, et pärast eelmisi hindamisi on programmi rakendamine jätkuvalt paranenud⁵. Käesoleva teatise järgmistes punktides esitatakse täheldatud tulemusi

¹ ELT L 149, 9.6.2007.

² <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/evaluation/index.htm#mte2010>

³ http://ec.europa.eu/environment/life/about/documents/COMM_PDF_COM_2011_0874_F_EN.pdf?reference=IP/11/1526&format=PDF&aged=0&language=EN&guiLanguage=en

⁴ http://ec.europa.eu/environment/life/about/documents/121214_conclusions.pdf

⁵ Vt: EPEC (2008) available at https://ec.europa.eu/dgs/environment/pdf/epec_report_life.pdf; SEK (2008) 2633 (lõplik), KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT, milles käsitletakse programmi rakendamist peamiselt keskkonnakaitse valdkonnas tegutsevate Euroopa vabaihenduste rahaliseks toetamiseks (*SEC (2008) 2633 FINAL COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT on the implementation of the programme for financial support to European non-governmental organisations primarily active in the field of environment protection*); COWI (2009) *Ex-Post Evaluation of Projects and Activities Financed under the LIFE Programme* (LIFE-programmi raames rahastatavate projektide

ning allesjäänud probleeme ja kitsaskohti seoses LIFE-programmiga. Komisjoni ettepanekuga, milles käsitletakse järelprogrammi aastateks 2014–2020, juba püütakse lahendada kindlakstehtud probleeme ja kitsaskohti.

2. SAAVUTUSED JA PROBLEEMID

2.1. Saavutused

LIFE+ on olnud tõhus vahend, millega edendada kuuendas keskkonnavalas tegevusprogrammis⁶ seatud prioriteetide rakendamist. Programm on märkimisväärselt tõstnud teadlikkust ELi keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide rakendamisest, parandanud seda käsitlevat head juhtimistava ning suurendanud üldsuse osalemist selles. Hindamised kinnitavad, et programm LIFE+ on edukas vahend, mis annab märkimisväärset ELi tasandi lisandväärtust⁷.

LIFE-programmi mõõdetav rahaline kasu on kahekümne aasta jooksul olnud hinnanguliselt ligikaudu 600 miljonit eurot aastas. Lisaks sellele on LIFE-programmi tulemusel:

- **paremini kaitstud ja taastatud ligikaudu 4,7 miljonit hektarit maad;**
- **paranenud vee kvaliteet** ligikaudu 3 miljoni hektari suurusel alal;
- **paranenud õhu kvaliteet**, mis mõjutab umbes 12 miljonit inimest;
- **vähendatud jäätmeid** ligikaudu 300 000 tonni võrra ja võetud täiendavalt ringlusse 1 miljon tonni jäätmeid;
- **vähendatud CO₂-heidet** 1,13 miljoni tonni võrra aastas.

Need tulemused on saavutatud ligikaudu 50 000 projekti rakendamisega, milleks olid muu hulgas 194 miljoni hektari suuruse maa-ala omandamine Natura 2000 võrgustiku rakendamiseks, üle 95 000 koolituskursuse korraldamine ning 6,1 miljonile inimesele suunatud teavitusmeetmete elluviimine. Projektides osales 1,2 miljonit õpilast ja üliõpilast.

ELi lisandväärtus

Programmi LIFE+ lisandväärtus ELi jaoks tuleneb sellest, et programm on platvormiks parimate tavade vahetamisel ja teadmiste jagamisel, mis võimaldab osalejatel kogu ELis õppida üksteise kogemustest ja sel moel keskkonnaprobleeme tulemuslikumalt lahendada. Näiteks looduse ja bioloogilise mitmekesisuse suunal on LIFE+ aidanud luua koostööplatvormid, millega tõhustati partnerlust, lihtsustades seeläbi parimate tavade vahetamist sidusrühmade ja otsustajate vahel. Samuti võimaldab LIFE+ tegutseda solidaarsemalt ja jagada paremini vastutust ELi ühiste keskkonnahüvede säilitamisel.

ja tegevuste järelhindamine); Euroopa Kontrollikoda (2009), eriaruanne 11/2009 *The sustainability and the Commission's management of the LIFE-Nature Projects* (LIFE looduse projektide jätkusuutlikkus ja komisjonipoolne juhtimine); Arcadis (2010) *Mid-term evaluation of the Implementation of the LIFE+ Regulation* (LIFE+-määruse rakendamise vahehindamine); ning SEK (2011) 1541 (lõplik), KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJUHINNANGU KOKKUVÕTE. Lisatud dokumendile: Määruse ettepanek: keskkonna ja kliimameetmete programmi (LIFE) kehtestamise kohta. EÜT L 242, 10.9.2002.

⁶

⁷

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/1_EN_impact_assesment_part1_v4.pdf

Programm toimib katalüsaatorina ning võimaldab teha ühekordseid investeeringuid, et kaotada esialgsed tõkked ELi keskkonna- ja kliimapoliitika rakendamisel ning katsetada uusi lähenemisviise. Vahehindamises on osutatud, et LIFE+ on jätkuvalt asjakohane, kuna see on ainus ELi finantsvahend, mis on ette nähtud konkreetselt keskkonnavaldkonna rahastamiseks⁸.

Määruse abil saadud suur lisandväärtus ELi jaoks on saavutatud järgmisega:

- meetmetoetuse projektid olid kõrge kvaliteediga, ja nende mõju mitmekordistati projektitulemuste levitamise ja jagamise kaudu võimalikult paljudele poliitikakujundajatele ja sidusrühmadele kogu ELis;
- rahastatud vabaihendustel oli võimalik tõhusalt osaleda poliitika kujundamisel ja rakendamisel;
- riigihanked olid hästi kavandatud ning koosõlas ametlikult kokkulepitud prioriteetidega.

ELi lisandväärtust vähendas mõnevõrra riiklike eraldiste süsteem, mille tõttu tuli teha kompromisse rahastatud projektide kvaliteedis, ja liiga üldised prioriteedid, mille tulemusena ei pööratud konkreetsetele vajadustele ja prioriteetidele piisavalt tähelepanu. Kuna LIFE+ prioriteetide loetelu on määruses kindlaks määratud, ei ole olnud võimalik programmi rakendamise ajal kehtestada nõudeid, millega piirata projektide finantseerimist teatavate poliitikavajaduste ja prioriteetidega.

Valikumenetlus ja projektide seire

LIFE+-projektide range hindamine ja valikumenetlus on taganud selle, et rahastatud projektid on hästi kavandatud ja seega tõenäoliselt edukad. Välisrühmad, kes oskavad hästi projektide keelt ja tunnevad konteksti, on pakkunud korrapärast tuge ja jälginud projektide edenemist kohapeal. Projektist kasusaajad tunnevad, et neid on palju toetanud nii see väline seirerühm kui ka tehniliste ja finantsküsimumuste eest vastutavad komisjoni ametnikud⁹.

Vabaihendustele antavad tegevustoetused

Selle LIFE+-programmi osa eesmärk on võimaldada keskkonnaküsimumustega tegelevatel vabaihendustel Euroopas aidata kaasa sidusrühmade tasakaalustatud osalemisele ELi poliitikas. Tegevustoetused on võimaldanud vabaihendustel osaleda ELi töörühmades, koguda teavet ja viia läbi analüüsi, suurendada teadlikkust ja anda nõu ning teostata pikaajalisi projekte. Hindamised kinnitavad, et selline meede on jätkuvalt vajalik ning väljavalitud vabaihendused on andnud ELi poliitikasse vajaliku panuse.

Riigihanked

Komisjon kasutab tugiuuringute ja -hindamiste läbiviimiseks, koosolekute, töörühmade ja seminaride korraldamiseks ning arvutisüsteemide (nt LIFE-programmi veebisait või Natura

⁸ SEC (2010) 1120 COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL, *Mid-term review of the LIFE+ Regulation* (SEK (2010) 1120 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „LIFE+-määruse rakendamise vahekokkuvõte“) lk 5.

⁹ Vahekokkuvõte, lk 9.

2000 teabesüsteem) väljatöötamiseks ja hooldamiseks avalikke hankeid. Seda LIFE+-programmi komponenti on kasutatud ka komisjoni abistamiseks sellises teavitamise, trükiste avaldamise ja teabe levitamise seotud tegevuses, mis on kesksel kohal ELi poliitikaeesmärgi saavutamisel. Riigihankelepingud on mänginud olulist rolli programmi eesmärkide saavutamisel, hoolimata sellest, et nende osakaal on LIFE+ eelarves suhteliselt väike. Hindamised näitavad, et riigihangetega seoses tehtud kulutused on olnud asjakohased ning vastanud poliitikavajadustele. Väljunditesse on lisandunud kõrgel tasemel teabevahetus ja teavitamine. Kuigi selliste meetmete kogu tegelikku mõju on raske hinnata, on need rakendatud kooskõlas nõutavate kvaliteedikriteeriumidega ja põhinevad strateegilistel vajadustel.

2.2. Probleemid ja meetmed praeguses raamistikus

2.2.1. Meetmetoetused

Strategia ja sidusus

LIFE+-programmi on hinnatud asjakohaseks ja vajalikuks, kuna see loob lisandväärtust ELi jaoks keskkonnapoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel¹⁰. Siiski ei ole programmi eesmärgid alati selged ja mõnikord puudub sidusus muude ELi poliitikasuundadega. Programmi nõrgaks küljeks peetakse selge strateegilise lähenemisviisi ja kriitilise massi puudumist, mis tuleneb peamiselt määrusega kehtestatud piirangutest. Sellest tulenevalt ei ole programmi LIFE+ rakendamisega olnud võimalik kajastada ELi poliitikaprioriteetide väljatöötamise kulgu, eelkõige programmi keskkonna ning teabe ja teabevahetuse suunal. Edasiste sammudena soovitati hindamistes parandada strateegilist ja mitmeaastast planeerimist ning suurendada paindlikkust seoses finantsinstrumentide valiku ja vastastikuse täiendavusega. Lisaks jõuti hindamistes järeldusele, et LIFE+ keskkonnapoliitika ja juhtimistava suunal tuleks keskenduda rohkem ELi keskkonnavalaste õigusaktide rakendamisele ja mitmekordse mõju loomisele.

Vastavalt määruse artiklile 9 ei tohiks LIFE+ raames rahastada meetmeid, mida on võimalik rahastada muudest ELi vahenditest. See hoiab ära mitme ELi vahendi kasutamise ühe projekti rahastamiseks. Rohkem sünergiat ja sidusust liikmesriikide riiklike, piirkondlike ja kohalike programmide vahel oleks siiski olnud kasulik.

ELi väliseid rahastamisvõimalusi käsitlevad piirangud on vähendanud programmi tõhusust selliste ELi keskkonnavalaste probleemide lahendamisel, mis on tingitud teguritest väljaspool ELi piire.

Komisjon jätkab oma jõupingutusi, et paremini siduda meetmetoetuste väljundid poliitika väljatöötamise ja rakendamisega praeguse LIFE+ raamistiku piires. Taotlejatele mõeldud juhiseid on oluliselt muudetud, eriti keskkonna ja juhtimistava komponendi osas, et

¹⁰ SEC (2010) 1120 COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL, *Mid-term review of the LIFE+ Regulation* (SEK (2010) 1120 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „LIFE+-määruse rakendamise vahekokkuvõte) lk 10.

keskenduda rohkem võimalikele toetuse saajatele ja pakkuda neile paremaid juhtnööre, arvestades LIFE+-määrusega kehtestatud piiranguid.

Komisjon on teinud kindlaks, et ükski LIFE+-projekt ei ole saanud toetust muudest ELi vahenditest. Seega on järgitud LIFE+-määruse sätteid. Valikumenetluses on eelistatud siiski projekte, millel on sünergia teiste vahenditega või mille puhul rakendatakse terviklikku lähenemisviisi eri vahendite kasutamisel. Seda on näha valikukriteeriumidest, mis on kehtestatud nii, et sellised projektid saavad hindamisel lisapunkte.

Komisjon on tegutsenud ka hindamise tulemusel esitatud soovitude põhjal ning teinud ettepaneku võtta LIFE+-jätkuprogrammi raames kasutusele uut liiki „integreeritud projektid”. Integreeritud projekt oleks senisest rohkem suunatud ELi poliitika rakendamisele pikema aja jooksul ning sellesse kaasataks täiendavaid rahalisi vahendeid.

Uue kavandatava programmiga loodaks ka võimalus rahastada meetmeid väljaspool ELi, kui see on vajalik ELi keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks.

Halduskoormus

LIFE+ halduskoormus on aja jooksul suurenenud rangemate kohaldamis- ja aruandlusnõuete tõttu eelkõige finantsjuhtimise valdkonnas ning seega on esile kerkinud tõhususega seotud küsimused. Näib, et ka LIFE+-üksuse jagamine kaheks eraldi üksuseks 2009. aastal on suurendanud üksikametnike halduskoormust.

Komisjon on püüdnud menetlusi lihtsustada ning teinud seoses LIFE+-jätkuprogrammiga ettepanekuid meetmeteks, millega vähendada halduskoormust.

Taotlemine ja valikumenetlus

Projektitaotluste esitamise korda ja valikumenetlust peeti liiga pikaks ja keeruliseks ning neid on vaja lihtsustada.

2011. aastal võeti kasutusele veebipõhine taotlusvorm nende probleemide lahendamiseks. Esimesel katseaastal ilmnisid mõned esialgsed raskused, sealhulgas probleemid seoses elektrooniliste ja paberil esitatud taotluste vaheliste lahknevustega, mis tuli parandada käsitsi.

Komisjon on pärast iga konkursikutset korraldanud võimalikele taotlejatele seminare, et selgitada taotlemise korda ning parandada taotluste kvaliteeti. Need seminarid on suunatud eelkõige riikidele, kus taotlejaid on vähe ja/või neist vähesed on osutunud edukaks. Komisjon on jätkanud ka levitamismetmete tõhustamist ja parandamist ning suurendanud jõupingutusi mittetraditsiooniliste taotlejate ligitõmbamiseks, eelkõige bioloogilise mitmekesisuse ning keskkonna ja juhtimistavade uute teemade valdkonnas.

Komisjon on projektide valikumenetluse kestust lühendanud kahjustamata selle kvaliteeti. E-taotluste süsteem on hästi toiminud alates 2012. aasta konkursikutsest ning komisjon uurib võimalusi laiendada elektroonilise aruandluse kasutamist projektide järelevalvel.

Projekti tulemused ja nende kasutamine

Hindamistes tehakse ettepanek, et komisjon peaks projektide rakendamist hiljem rohkem kontrollima, isegi kui seda määrusega ei nõuta. Süstemaatilisem järelkontrolli süsteem oleks võrreldes praeguse korraga edasiminekuks, sest see näitaks, milliste projektidega on võimalik pikaajalist kasu tegelikult saavutada. See aitaks tagada, et projekti tulemusi kasutatakse paremini ära ja seotakse poliitika kujundamisega. Üldisemalt tuleks parandada oskusteabe vahetamist, eriti ELi tasandil.

Komisjon on hakanud tegema süstemaatilisemat järelkontrolli, mille põhjal hinnatakse projekti jätkusuutlikkust ja tehakse poliitilisi otsuseid. Samuti püüab komisjon võtta projekti tulemusi senisest enam poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel arvesse. Selleks korraldatakse õpikodasid ja paneelarutelusid, kus osalevad toetuse saajad ja poliitikakujundajad. Poliitika ja projektide vaheline seos on looduse ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas on juba praegu tugev, kuid keskkonna ja juhtimise valdkonnas tuleks järgmisel programmiperioodil teha rohkem jõupingutusi.

Teabevahetus ja teavitamine

Hindamistes on soovitatud, et LIFE-programmi horisontaalset teavitamist ja teabevahetust on võimalik tõhustada ning projekti tulemuste ja teadmiste levitamist tuleks eelkõige ELi tasandil parandada.

Mitmeid täiendusi on juba tehtud. Väljapoole kõige nähtavam on ajakohastatud ja täiustatud LIFE kodulehekülge Internetis.

Komisjon avaldab korrapäraselt temaatilisi brošüüre, milles näidatakse, kuidas LIFE-projektides käsitletakse keskkonnaküsimusi. On läbi viidud ja avaldatud kolm sünteesuuringut, mille käsitletakse vett, jäätmeid, õhku ja müra.

Komisjon on edendanud võrgustike laiendamist ning korraldanud selleks piirkondlikke ja kogu ELi hõlmavaid projektikoosolekuid, kus vahetatakse kogemusi ja tehnilisi teadmisi.

Eelkõige looduse ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas on tehtud palju koostööd ja vahetatud teadmisi toetuse saajate vahel, mis on samuti aidanud parandada teaduslike teadmisi looduskaitse ja bioloogilise mitmekesisuse kohta ning seeläbi toetanud laiemalt linnudirektiivi ja loodusdirektiivi rakendamist.

Riiklikud organisatsioonid ja juhtimine

Riiklikud kontaktpunktid on olulised selleks, et tagada LIFE+-programmi järjepidevus, täiendavus ja kooskõla riiklike programmidega. Siiski näib, et koordineerimine teiste, peamiselt riiklike rahastamisvahenditega ei ole veel piisav. Riiklikud kontaktpunktid osutavad, et LIFE+-programmi kaudu oleks võimalik kaasata veelgi rohkem riiklikke ressursse.

Programmi edendamisel, levitamisel ja rakendamisel ühe liikmesriigi piires peetakse oluliseks riiklikku strateegiat.

Iga liikmesriik on esitanud väga erineva arvu ettepanekuid, mis on tingitud osaliselt liikmesriigi varasemast kogemusest LIFE-programmiga ning osaliselt riiklike kontaktpunktide osutatud abist. See toob kaasa rahastamise ebaühtlase jaotumise liikmesriikide vahel. Kui Itaalia, Hispaania ja Saksamaa saavad jätkuvalt märkimisväärset summas LIFE+-toetust, siis mõnel uuemal liikmesriigil ei ole see alati õnnestunud.

Komisjon korraldab koolitusi, et suurendada riiklike kontaktpunktide rolli taotlejate ja toetusesaajate abistamisel. Lisaks on komisjon koostanud teabevahetust käsitlevad suunised.

Tundub, et määrusega ettenähtud riiklikud eraldised ei suurenda märkimisväärselt projektide jaotumise tasakaalu ELis, kuid mõnes riigis on püütud olukorda parandada riiklike kontaktpunktide kaudu. Selliseid edukaid jõupingutusi tuleks teha ka teistes liikmesriikides.

2.2.2. Vabaihendustele antavad tegevustoetused

Kuigi üksikute tegevustoetuste mõju on raskem hinnata kui meetmetoetuste mõju, on tõdetud, et vabaihenduste toetusprogramm annab olulist lisandväärtust poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel. Abikõlblikkuskriteeriume on üldiselt peetud asjakohasteks. Samas nõuet, et liikmeid peab olema paljudes riikides, peetakse vastuoluliseks sättega, mille kohaselt saab toetust anda vaid toetuse saajale mitte liikmetele.

Varasemate hindamiste käigus tekkis küsimusi seoses maksete kiiruse ja ajakavaga, mis tekitab vabaihendustele likviidsusprobleeme. Vahekokkuvõttes soovitatakse muuta valikumenetluse ajalist raamistikku või võtta kasutusele mitmeaastased partnerluse raamlepingud, et lahendada likviidsusega seotud probleeme ja suurendada kulutõhusust¹¹.

Komisjon on tõhustanud vabaihendustele antavat tagasisidet kaasrahastamise otsuste kohta ning maksete ajakava on mõnevõrra parandatud, kuigi seda on piiranud komisjoni finantsmenetlusteks vajaminev aeg.

Komisjon on viimases LIFE+ projektikonkursis pööranud üha rohkem tähelepanu igaaastastele prioriteetidele ning võtnud kasutusele välise hindamise, et suurendada hindamisprotsessi objektiivsust. On tehtud ettepanek, et uue vahendi puhul võiks toetust anda mitmeks aastaks, mis suurendaks stabiilsust ning võimaldaks toetust saavatel vabaihendustel tegevust pikema aja jooksul planeerida. Samuti suurendatakse võrgustiku liikmete kaasamist toetuste rakendamisel.

¹¹ SEC (2010) 1120 COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL, Mid-term review of the LIFE+ Regulation (SEK (2010) 1120 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „LIFE+-määruse rakendamise vahekokkuvõte) lk 8.

3. LIFE+-PROGRAMMI TULEVIK

Nagu eespool märgitud, ei sobi paljud hindamiste tulemusel antud soovitusi kokku praeguse LIFE+-määrusega, kuid neid on arvesse võetud tulevase vahendi kavandamisel.

Komisjon esitas 12. detsembri 2011. aasta teatises Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku eraldada 3,2 miljardit eurot aastatel 2014–2020 uuele keskkonna ja kliimameetmete programmile LIFE. Kavandatud uus programm rajaneb praeguse programmi LIFE+ edul, kuid seda uuendatakse, et eelarve suurenedes oleks selle mõju suurem ning programm lihtsam ja paindlikum .

Peamised kavandatud muudatused on järgmised:

- luuakse **kliimameetmete allprogramm** (800 miljonit eurot kogu nimetatud perioodiks), mille raames keskendutakse kolmele prioriteetsele valdkonnale: kliimamuutuste leevendamisele, kliimamuutustega kohanemisele ning juhtimisele ja teadlikkuse tõstmisele;
- **määratletakse täpsemalt keskkonna allprogrammi** (2,4 miljardit eurot kogu nimetatud perioodiks) **ülesehitus:** bioloogiline mitmekesisus, keskkonnaprobleemid ja juhtimistava;
- kasutusele võetakse **integreeritud projektid** kui näidisprojektid, et saavutada keskkonnaeesmärgid, eelkõige teiste olemasolevate riiklike ja/või ELi vahendite kasutusele võtmise kaudu. Eelkõige tagatakse sellega parem vastastikune täiendamine ja koordineerimine Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate meetmetega looduse, vee, jäätmete, õhukvaliteedi, kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise valdkonnas.

Keskkonna allprogrammiga toetatakse järgmisi valdkondi:

- „*Keskkond ja ressursitõhusus*”, milles keskendutakse veelgi uuenduslikumatele lahendustele, et tõhusamalt rakendada keskkonnapoliitikat ning integreerida muude sektorite keskkonnavalaseid eesmärke.
- „*Bioloogiline mitmekesisus*”, millega arendatakse ja rakendatakse parimaid tavasid bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamiseks ja ökosüsteemi teenuste taastamiseks, keskendudes endiselt Natura 2000 alade toetamisele eelkõige integreeritud projektide kaudu, mis on kooskõlas liikmesriikide tähtsusjärjestatud tegevuskavadega.
- „*Keskkonnavalane juhtimine ja teave*”, millega edendatakse lisaks teadlikkuse suurendamise kampaaniatele teadmiste vahetamist, parimate tavade levitamist ning täpsemat eeskirjade järgmist.

Kliimameetmete allprogrammiga on hõlmatud järgmised valdkonnad:

- „*Kliimamuutuste leevendamine*”, milles keskendutakse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele;

- „Kliimamuutustega kohanemine”, milles keskendutakse kliimamuutustele vastupanuvõime tõhustamisele;
- „Kliimaalane juhtimine ja teave”, milles keskendutakse kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise meetmete kohta teadlikkuse tõstmisele, paremale teabevahetusele, koostööle ja heade tavade levitamisele.

Toetused projektide rahastamiseks on endiselt programmi peamine sekkumise viis. Samuti on ette nähtud tegevustoetused vabaihendustele ja muudele asutustele ning reguleeritud on ka uuenduslike rahastamisvahendite toetamine.

Vastavalt komisjoni ettepanekule võetakse 2014.–2020. aasta LIFE-programmiga vastu lihtsamad ja paindlikumad menetlused.

4. KOKKUVÕTE

Ehkki hindamised on näidanud, et LIFE+-programmi saaks teataval määral parandada, ollakse arvamusel, et programm on tõhus ja hästi juhitud. Võimaluse korral on programmi nõrku külgi praeguse programmiperioodi lõppetapis tugevdatud. Kui puudused esinesid LIFE+-määruses endas, on soovitusi arvesse võetud 2014.–2020. aasta LIFE-programmi väljatöötamisel.

Komisjon usub, et ELi eelarvest peaks jätkuvalt aitama liikmesriike ja ELi tervikuna ELi poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel. Seda tuleks teha nii konkreetse keskkonnavalase vahendi kaudu kui ka seeläbi, et keskkonnaküsimusi võetakse arvesse muudes eelarvealasel olulisemates finantsvahendites.

Kuna ELi keskkonna- ja kliimapoliitika rakendamine on ebaühtlane ja ebapiisav, on keskkonna- ja kliimaprobleemide käsitlemiseks jätkuvalt vaja konkreetset vahendit. Uut LIFE-programmi käsitleva komisjoni ettepaneku eesmärk on jätkuvalt täiendada ja arendada programmi, mida praegu reguleeritakse tõhusa LIFE+-määrusega.